

Krigshandlingerne

Af Hans Chr. Wolter

Den neutralitetspolitik, som det dansk-norske dobbeltmonarki havde ført med stor succes, blev i sensommeren 1807 sat på en umulig prøve. Frankrig etablerede handelsblokade af Storbritannien, og briterne forbød herefter neutrale skibes at anløbe havne, hvor de ikke selv længere havde adgang. Det betød, at den danske handelspolitik ophørte med at være profitabel, og monarkiet måtte vælge side. Det gjorde de danske beslutningstagere imidlertid ikke, hvorefter valget blev truffet for dem.

Storbritanniens initiativ i denne situation afspejlede ren stormagtspolitik, fordi man for enhver pris ville undgå, at den stærke dansk-norske flåde skulle havne under fransk dominans. Den enevældige dansk-norske monark blev mødt med krav, som han umuligt kunne imødekomme, hvorefter den nøje tilrettelagte britiske plan udfoldede sig.

Den 2. august stod en britisk flåde ind i de danske farvande og påbegyndte en blokade af den sjællandske øgruppe for at afskære hovedstaden fra forsyninger og fra den danske hærs hovedstyrke, som stod ved sydgrænsen i Holsten. Admiral James, Lord Gambier (1756-1833) disponerede over 25 linieskibe, 40 mindre orlogsskibe samt 377 skibe til transport af landstyrkerne. Imens udspandt der sig fortvivlede forhandlinger, hvorunder de danske beslutningstagere anført af Kronprins Frederik (1768-1839) rejste frem og tilbage mellem København og Kiel. Til sidst afviste Kronprinsen det britiske ultimatum om frivillig udlevering af hele flåden.

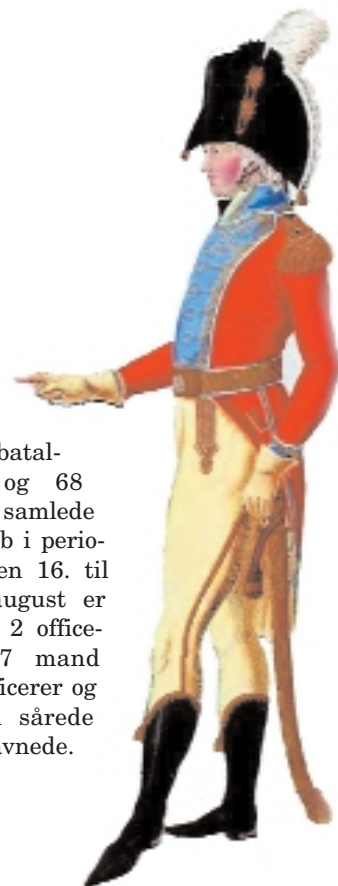
Herefter åbnede briterne krigshandlingerne. Den 16. august kl. 4 om morgenen i Vedbæk påbegyndte landsætningen af størstedelen af et usædvanligt stort ekspeditionskorps på hen ved 26.000 krigstrænede tropper under General William Schaw, Lord Catchart (1755-1843). Kolonnernes fremryk-

ning mod syd fulgte veje over henholdsvis Lyngby, Dyrehaven og langs Strandvejen. Efter den supplerende landgang den 21. august ved Brøndby Strand af omkring 5.000 mand var terrænet nord, vest og syd for hovedstaden besat og belejringen en realitet.

Generalmajor Henrik Ernst von Peymann (1737-1823) ledte det hastige forsøg på at forstærke hovedstadens forsvar, mens Generalmajor Joachim Melchior Holten von Castenskjold (1743-1817) fik tildelt kommandoen over de sjællandske landeværnsenheder og Generalmajor Peter Lotharius Oxholm (1753-1827) modtog ordre om at føre landeværnsenhederne fra Lolland, Falster og Møn til Sjælland.

Briterne observerede landeværnets bevægelser, og en dansk styrke blev den 21. august tvunget fra Hedehusene til Roskilde. Den danske landeværnsstyrke på otte bataljoner, ca. 80 landeværnsryttere, ca. 520 mand irregulært kavaleri og 13 artilleripjecer – i alt ca. 5.700 mand - samlede sig herefter omkring Køge. Det blev observeret af den britiske overkommando, som formerede to styrker på henholdsvis 3.437 mand under kommando af General Arthur, Lord Wellesley (1769-1852) og på 2.588 mand under Generalmajor Carl Christian Graf von Linsingen (1742-1830) fra Kongens Tyske Legion (hannoveranske tropper under den britiske trone). Wellesley rykkede frem fra Roskilde Kro ad Køgevejen, mens von Linsingen bevægede sig i en vestlig omgående bevægelse for at angribe danskerne derfra. Kampen ved Køge den 29. august startede med en dumdristig dansk deployering i åbent terræn, efterfulgt af et velrettet britisk angreb, der resulterede i en dansk tilbagestrækning i en række etaper fra Skillingskro i nord til Herfølge Kirke i syd. De samlede danske tab beløb sig til to officerer og 150 mand døde, fire officerer og 200 mand sårede og 57 officerer og 1.700 mand tilfangetagne, 9

pecer, 1 bataljonsfane og 68 vogne. De samlede britiske tab i perioden fra den 16. til den 31. august er opgjort til 2 officerer og 27 mand døde, 6 officerer og 116 mand sårede samt 21 savnede.

Dansk kavalerigeneral

Det britiske hovedkvarter ved Blæsenborg Kro ved Ledreborg havde fuld kontrol og kunne forhindre ethvert forsøg på danske troppesamlinger. Omkring København placerede briterne deres tunge belejringsartilleri – i store træk i to linier: Den forreste med fladbaneskyts til nedkæmpning af det danske fæstningsartilleri og den bageste med krumbaneskyts til bombardement af byen. Desuden sikrede de deres positioner med feltartilleri. I dagene fra den 17. til den 31. august gennemførte danskerne fem udfald, men ingen af disse hindrede, at briterne kunne fuldende belejringen og forberede et angreb.

Den 2. september kl. 19.30 begyndte det regulære bombardement af København. Det pågik i fire døgn, hvorefter overgivelsen og besættelsen fulgte den 7. september. Briterne affyrede ca. 6.000 projektiler og 300 kongreviske raketter. De konventionelle granater fra de svære morterer var langt de mest ødelæggende. De danske tab ved det, som er blevet kaldt historiens første terrorbombardement mod en civil befolkning, er med betydelig usikkerhed opgjort til ca. 1.600 døde og ca. 1.000 sårede, hvortil kommer tabene hos de regulære danske militære enheder på 188 dræbte og 346 sårede. Tager man i betragtning, at

hovedstaden var beboet af ca. 100.000 mennesker, har katastrofen i samtiden antaget et helt uhørt omfang. Terrorhandlingen den 11. september 2001, hvor ca. 3.000 mennesker mistede livet i World Trade Center i New York, er anderledes, men de to begivenheder har hensynsløsheden som fællestræk. De materielle ødelæggelser i København var omfattende med ca. 305 helt ødelagte beboelseshuse og et betydeligt antal svært beskadigede. En tolvtedel af byen var lagt i aske, og over halvdelen var mere eller mindre beskadiget.

Vor Frue Kirke og Københavns Universitet nedbrændte. Hertil kom de omfattende nedbrændinger og rydninger i forstæderne, i hvilke også hovedstadens forsvarere selv havde måttet tage del.

Danmark-Norge havde gæbt over mere, end monarkiet kunne holde til over for en stormagt, der var i stand til at slå til, hvor det passede den. Den danske hær havde måttet indtage sin position sammen med konge, kronprins og hof over for franskmændene langs den holstenske grænse, og den besad ikke tilstrækkelig styrke til samtidig at hævde suveræniteten på Sjælland og de omliggende øer.

Fæstningsforsvaret var for ringe til at kunne kompensere for den begrænsede landstyrke, og flåden var ikke fuldt operativ. Storbritanniens kombinerede flåde- og hæroperation kunne næppe være blevet udført med større professionalisme. Danskerne kunne nu kun se til, mens briterne drog af med 15 linjeskibe, 10 fregatter, fem korvetter og 14 småskibe - i alt 34 fartøjer og

anseelige mængder materiel, og dobbeltmonarkiets handlefrihed var nu meget begrænset.

Skotter i Søndermarken

Søkampen under udfaldet i Classens Have, C.W.Eckersberg